

Impactul guvernării de coaliție asupra relațiilor politice și administrative

Nighina AZIZOV,
*doctorandă, Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova*

SUMMARY

Modern societies are passing a long period of transition from a paternalistic way of thinking to a free and democratic one. Many researchers consider that coalition governments, created and based on democratic traditions, nowadays represent the best way to influence politically the development of an entire state. The role of coalition governments are crucial for establishing political stability and assuring a common sense for state institutions.

Istoria modernă cunoaște o serie de exemple care demonstrează succesul și insuccesul guvernărilor de coaliție în promovarea traiectoriei de reformă pentru o anumită perioadă de timp sau mandat, în special pentru partidele politice care preiau puterea în baza votului democratic. Experiențele guvernelor de coaliție sunt foarte și foarte diferite, dar, în același timp, pentru realizarea unei continuități politice, sunt expresia principiului atins al compromisului și al toleranței. Totodată, guvernele de coaliție influențează, în mare parte, comportamentul cetățenilor, gradul de comunicare și gradul de implicare în procesul decizional modern. Astfel, relațiile care se construiesc în baza recunoașterii legitimității unui guvern de coaliție pot afecta rezultatele actului de guvernare contemporan.

Dacă ne referim la Republica Moldova, separarea puterilor este punctul de pornire în procesul de administrare a treburilor statului. Principiul separării puterilor în stat este punctul de pornire, inclusiv pentru delimitarea acelor modalități de construire a relațiilor politice și administrative într-o societate democratică care pot realiza de-

ciziile luate de un guvern legitim. În acest articol, vom aborda gradul de influență a guvernelor de coaliție asupra modului în care sunt dezvoltate relațiile politice și relațiile administrative dintre diferiți actori politici la diferite etape și niveluri.

Actul de guvernare, cum a fost menționat anterior, nu poate fi definit prin termeni simpli și abstracti, el reprezentând o totalitate de procese sociale, economice, politice, culturale care are la bază puterea, în toată complexitatea sa. Factorul de putere caracterizează starea de lucruri și, desigur, determină cursul de dezvoltare politică a unui stat. În context, guvernele de coaliție reprezintă rezultatul schimbărilor electorale care au loc într-o societate sau alta, de preferințele alegătorului și de gradul de democratizare a societății.

Opiniile experților cu referire la guvernele de coaliție sunt separate. Pe de o parte, guvernele de coaliție reprezintă un instrument democratic care dă curs unui act de guvernare echilibrat și centrat pe cetățean, pe de altă parte, reprezintă un instrument care are tendința de a uniformiza electoratul, de a distruge democrația și a volatiliza doctrinele. În literatura de

specialitate nu există o pozi ie  tiin ific  unică care ar oferi o defini ie exhaustivă sintagmei „guvern de coaliție”. Cu toate acestea, exemplele din Uniunea Europeană demonstrează că guvernele de coaliție reprezintă un „r u necesar” pentru instituțiile politice care, fiind create din mai multe partide politice, cu diferite viziuni, ajung să diminueze din importan a  i influen a unui sau altui partid în favoarea Programului de guvernare prestabilit în procesul de negocieri. Cea mai simplă defini ie a sintagmei „guvern de coaliție” este că „un guvern de coaliție este format din două sau mai multe partide aflate la guvernare”. [1] O altă defini ie, mai complicată, reflectă aspectul unic al coali iei,  i anume acel de implementare a unui program de guvernare comun, dezbătut  i negociat p n  la formarea propriu-zisă a coali iei. [2]

Autorii lucrărilor de specialitate în subiectul guvernelor de coaliție consideră că coalițiile se creează în virtutea mai multor factori. Succesul  i durata de via a a unui guvern de coaliție depinde, în mare parte, de Acordul coali iei  i de comportamentul actorilor implicați din partidele politice în procesul de modelare a actului de guvernare. Acest document reprezintă, de fapt, idealul, condi iile  i criteriile care vor fi respectate în procesul de guvernare. Analiza unui  ir de acorduri de guvernare în coali ii denotă următoarea situa ie: *titlul acordului este întotdeauna elaborat în concordan a cu aspira iile  i obiectivele politice mixate ale guvernului de coaliție  i reprezintă expres reflectia politicilor de bază care vor fi abordate în cadrul actului de guvernare*. Astfel, **Acordul pentru stabilitate  i reformă**, elaborat  i semnat în luna mai, 2010, între Partidul Conservator  i Partidul Liberal-Democrat din Marea Britanie [3] este un exemplu elocvent de document concis, care reflectă în totalitate priorit ile guvernării de coaliție, condi iile  i mecanismele de cooperare pe diverse domenii  i politici sectoriale.

Principalele obiective incluse în docu-

ment sunt axate pe: *structura guvernului nou format, responsabilitatea colectivă, care presupune că, înainte de luarea unor decizii importante, este necesară consultarea tuturor factorilor de decizie implicați în proces, funcționarea guvernului nou format, care presupune existen a unor rela ii politice  i administrative de cooperare  i/sau de subordonare în cazul implicării directe a Primului-Ministru sau al unuia dintre viceprim-mini tri într-un subiect anumit, politicile  i programul legislativ, suportul oferit Guvernului de către Parlament  i numirile publice*. Cu alte cuvinte, sunt direc iile prioritare de politică socială, economică, internă  i externă a statului pe durata unui mandat politic. Acordurile realizate în urma unui  ir numeros de negocieri reprezintă calitatea dialogului  i maturitatea politică ale actorilor antrena i în procesul decizional. Rela iile politice  i administrative, care sunt construite în cadrul guvernelor de coaliție, sunt foarte dificile  i contradictorii.  n consecin a, delimitarea dintre factorul politic  i factorul administrativ devine din ce în ce mai complicată.

 n eseu lui Woodrow Wilson intitulat „Despre administrație”, din iulie 1887, autorul vorbe te despre necesitatea imperioasă de a delimita politicul de administrativ. Politicianul consideră că doar în cadrul statelor, în care guvernează un singur partid, politicul se identifică cu administrația, ceea ce conduce la falimentarea valorilor democratice  i produce animozități în eficientizarea procesului decizional. [4] Cu toate că opinia este una care poate fi dezbătută din perspectiva teoriei politice  i a administrației publice, părerile experților sunt similare la acest subiect. Chiar dacă unii consideră că Woodrow Wilson este tatăl administrației publice, totu i, la nivel european lucrarea sa este deseori criticată.

Acordul de coaliție din Norvegia, „** ar  unit  - oameni uni i**”, pentru anii 2013-2017, este un alt model de acord care cuprinde în linii generale acelea i direc ii de

cooperare între partide și este centrat, ca în marea majoritate a acordurilor studiate, pe interesul superior al cetățeanului. Obiectivele prezentului acord sunt inspirate din realitățile sociale, economice și politice ale statului și reflectă, în mare parte, viziunea strategică a partidelor în realizarea programului de guvernare. Un aspect important în acest acord îl joacă subiectul determinismului geografic, Norvegia având mai multe dificultăți la acest subiect cu vecinii. [5]

Astfel, principalele puncte pe care s-a pus accentul în elaborarea politicilor de viitor sunt: subiectele de limbă, autoritățile publice centrale, afacerile externe, statutul străinilor, economia, municipalitatea (administrația publică locală), natura și mediul înconjurător, impactul trecutului colonial. În context, dacă ne referim la subiectul autorităților publice centrale și locale, atunci coaliția și-a propus următorul obiectiv de realizat în cadrul mandatului politic: dezvoltarea unei mai bune cooperări dintre puteri și sectoare, precum și reevaluarea structurii autorităților publice locale și centrale. Obiectivul final este reducerea factorului administrativ în favoarea serviciilor publice.

La prima vedere, acest obiectiv pare inofensiv din punct de vedere politic. Însă rezultatul scontat este reducerea implicării politicului în oferirea serviciilor sociale cetățenilor. Această tendință se observă în statele UE, dar și în statele din fostul lagăr socialist, unde politizarea excesivă și birocratizarea latentă au condus la perpetuarea unor anacronisme profunde în procesul politic și administrativ.

Urmare analizelor conceptuale realizate pe marginea acordului de coaliție menționat, au fost identificate următoarele domenii care vor fi reflectate în programul de guvernare, precum: serviciile sociale, familia, copiii și tinerii, bunăstarea persoanelor în etate, persoanele cu dizabilități, sănătatea, prevenirea, pescuitul, vânatul,

agricultura, alimentația. Totodată, în acord se conțin inclusiv proiectele naționale de importanță strategică, precum: reevaluarea și aplicarea legislației privind transportul naval, organizațiile din cadrul pieței de muncă să fie abilitate cu drept de negociere pe plan național și internațional, subiecte cu referire la limba vorbită în regiune. De importanță majoră sunt proiectele de educație națională, extinderea dreptului decizional congregațiilor de orice tip, sportul național, mass-media și democrația, turismul, educația, cercetarea științifică, cultura, construcția, treburile casnice, infrastructura de comunicare, resursele energetice regenerabile, comoditățile de transport național și internațional, securitatea, justiția, taxele, afacerile, piața muncii și, în final, comerțul.

În context, dezideratul de realizare a programului de guvernare, procesul și instituțiile care sunt antrenate în înfăptuirea obiectivelor constituie actul de guvernare în toată complexitatea sa. În această ordine de idei, J. Rivero opinează că există, în termeni politici și normativi, diferențe între guvern și administrație, chiar dacă ele sunt foarte greu de identificat.

Explicația apare în urma definirii verbului „a guverna”, care înseamnă procesul de luare a deciziilor la nivel național, iar administrarea reprezintă o activitate de rutină care are diferite niveluri ce ar putea constitui sau reprezenta doar o parte din acel proces decizional. Astfel, poate fi definit ca un instrument prin care este realizată decizia la toate nivelurile posibile ale administrației publice locale. La fel, în conformitate cu DEX-online, „a guverna” înseamnă perioada în care un guvern își exercită puterea, semnificând la fel și sintagma de „a conduce un stat, un popor” sau a „exercita autoritatea politică”. [6]

Cu toate că schimbările electorale în țările cu democrație consolidată au sporit gradul de volatilitate politică în rândul cetățenilor, în ultimii 15 ani, guvernele de co-

ali ie se bucură de o mai puternică stabilitate  i eficien   administrativă. De această părere sunt A. Timmermans  i C. Moury, care au elaborat un studiu despre paradoxul  nfiin  rii guvernelor de coaliție. Cea mai mare problemă cu care se confruntă guvernele de coaliție o constituie conflictele externe  i interne care pot distruge alian ele stabilite pe criteriile politice. Republica Moldova a trecut în ultimii trei ani prin experien a e ecurilor legate de supravie uirea coali iilor. Cert este că aceste e ecuri au influen at în mod negativ unele procese, în mod pozitiv - altele.

Conflictele pot să apară din cauza punctelor de vedere diferite asupra unor politici - la nivel executiv, asupra unor proiecte de legi - la nivel legislativ, asupra numirii unor func ionari publici în anumite func ii - la nivel de rela ii politice  i administrative, asupra subiectelor de politică externă, bugetară etc. Deseori, pentru a supravie ui în timp, a a cum a fost prezentat anterior, negociatorii, în special liderii politici care participă la formarea coali iilor de guvernare, au la bază un document care prevede toate elementele organizatorice  i de principiu, în temeiul căruia func ioneaz  coali ia: **acordul de coaliție**. La fel, autorii sus in cu îngrijorare că anume conflictele dintre partidele-membre ale coali iilor de guvernare conduc la provocarea alegerilor anticipate  i la demisiile guvernelor create. Aceste conflicte au origine locală  i escaladează la nivel național, transform ndu-se în crize politice ce afectează direct calitatea reformelor lansate  i calitatea vie ii cetățenilor. Pe de altă parte, aceste conflicte pot fi transformate în oportunități. Nevoia de stabilitate politică  i economică este mai presus de nevoia  i interesele înguste de partid.  i, în această ordine de idei, partidele   i concentrează toată energia pe elaborarea proiectelor de legi comune care reflectă unitatea în cadrul coali iilor  i generează rezultate pozitive cu impact social pe termen lung.

 ncrederea sau lipsa acesteia reprezintă un alt factor important care determină longevitatea coali iilor de guvernare. Rela iile care se stabilesc între actorii politici implicați în proces trebuie să fie bazate pe profesionalism  i interesul general, care a favorizat crearea coali iei. Alte aspecte sunt secundare în acest context. Este necesar de creat un mecanism eficient care ar disciplina membrii coali iei.

Legisla ia Republicii Moldova nu con ine reglementări speciale cu referire la termenul de „act de guvernare”, mai cu seamă cu referire la guvernările de coaliție. Însă putem afirma că, în conformitate cu prevederile Legii nr. 64 din 31.05.1990 cu privire la Guvern, art. 25, alin. 1  i alin. 2, actul de guvernare reprezintă  nsu i *Programul de guvernare adoptat de Guvern  i strategiile de dezvoltare socioeconomică a   rii*. [7]

Prin politică internă este  n eles, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, textul comentat, „forma de organizare, de activitate  i de conducere a unei comunit  i umane în limitele teritoriului național, potrivit unui program care reflectă ideologia, valorile, idealurile, interesele acesteia. Totodată, Legea cu privire la Guvern stabile te direc iile principale ale activității Guvernului care creează condi ii pentru stabilirea  i asigurarea suveranit  ii economice  i politice a Moldovei etc.” [8]

Guvernul  i ac iunea sa, guvernarea, care necesită a fi structurate pe mai multe niveluri în societ  ile moderne sunt entit  i at t teoretice, cât  i entit  i practice, prin intermediul cărora sunt transferate  i integrate politicile statului, rezultatul final ajung nd la cet  ean.  n România, de exemplu, Guvernul este mecanismul de stat învestit de autoritatea  i legitimitatea poporului pentru a ac iona prin acele trei puteri - executivă, legislativă  i judec toareasc , prin intermediul instituțiilor statului de diferite niveluri, unde este concentrată for a de decizie  i mecanismul de aplicare a legilor adoptate de către politicieni.

În Republica Moldova, începând cu anul 2009, puterea politică este integrată într-un guvern de coaliție, format din partidele de orientare democratică. Acordul politic privind constituirea și funcționarea coaliției proeuropene elaborat în urma negocierilor dintre Partidul Liberal Democrat, Partidul Democrat și grupul reformatorilor din cadrul Partidului Liberal reprezintă un document, dar și un instrument în baza căruia se vor construi relațiile politice și administrative până la următoarele alegeri parlamentare. Necesitatea constituirii acestei Coaliții a fost condiționată de mai mulți factori, în mare măsură de ordin politic: niciun partid nu a acumulat numărul necesar de voturi pentru a guverna de sine stătător, criza politică din ultimii doi ani a determinat partidele democratice să-și concentreze eforturile pe atingerea obiectivelor propuse și să transforme provocările existente în oportunități.

Caracterul guvernelor de coaliție este determinat, în mare măsură, de o nouă abordare a actului de guvernare, care în perioada contemporană cunoaște o dezvoltare semnificativă și este numită guvernanta sau buna guvernare. Tot mai des, în cadrul conferințelor de talie națională și internațională, reprezentanții factorilor decizionali europeni atribuie procesului decizional și actului de guvernare sintagma de bună guvernare care, în opinia politologilor englezi P.G. Bjork și S.H. Johansson, „reprezintă o formă nouă de guvernământ care, în esență, contribuie la reducerea rolului guvernului în democrațiile contemporane, produce efectele abandonării ambițiilor politicianilor de a guverna nelimitat și ține nemijlocit de descentralizarea reală a administrației publice centrale și locale.” [9]

Astfel, politologul G. Stoker consideră că teoria politică și cea a administrației publice utilizează termenul de „guvern” pentru a se referi la instituțiile formale ale statului și monopolul puterii coercitive le-

gitime, el fiind caracterizat prin abilitatea de a lua decizii și capacitatea de a controla executarea acestora. În context, autorul concluzionează că, în particular, rolul guvernului este adresat proceselor formale și instituționale care operează la nivel național pentru menținerea ordinii publice și facilitării acțiunii colective în stat. [10] Adepții teoriei despre buna guvernare sau guvernanta, în special D. Osborne și T. Gaebler, consideră că rolul guvernului trebuie redimensionat și regândit, după noile necesități ale sistemului politic și al cetățeanului. În acest sens, autorii lucrării „Reinventarea guvernului” [11] afirmă că un guvern viabil și orientat pe interesele cetățeanului trebuie să: 1) administreze sau să conducă, dar nici într-un caz să devină un implementator. Astfel, ideea centrală a tezei este că obligația guvernului nu este de a furniza servicii, dar de a monitoriza că acestea sunt furnizate la timp; 2) guvernul are rolul de a împuternici comunitățile de a rezolva propriile probleme, dar să nu fie, pur și simplu, un furnizor pasiv de servicii; 3) guvernul trebuie să încurajeze concurența, nu monopolurile; 4) guvernul trebuie să fie axat pe misiunea sa generală, ci nu pe reguli stricte; 5) guvernul trebuie să fie orientat mai mult spre rezultate, dar nu pe input-urile de sistem; 6) guvernul trebuie să fie deschis și receptiv la nevoile clientului (beneficiarului), și nu ale birocratilor din sistem; 7) guvernul trebuie să atragă investiții și resurse, dar nu să irosească; 8) să se axeze pe prevenire, și nu pe soluționarea crizelor; 9) descentralizarea este crucială pentru un guvern tehnocrat; 10) guvernul trebuie să soluționeze problemele prin intermediul pieței, dar nu prin crearea de programe publice.

Desigur, această viziune modernă și militantă asupra rolului guvernului într-un stat în plină transformare sociopolitică și economică reprezintă pentru societățile în tranziție profundă și continuă un dezechilibrat departe de a fi realizat în accepțiunea

sa modernă. Cu toate acestea, în cadrul Programului de activitate a Guvernului Republicii Moldova, multe din caracteristicile prezentate se regăsesc la nivel de pleoară. Acest fapt demonstrează că voința politică pentru reformarea societății există și este direct proporțională cu voința politică în cadrul Coaliției proeuropene despre care am menționat anterior.

Autorii de specialitate în administrația publică din Marea Britanie consideră că rolul Guvernului în perioada contemporană trebuie racordat la tipul de relații politice, economice și administrative care există în societate. Dacă în anii '90 ai sec. al XX-lea rolul Guvernului în Marea Britanie era unul primordial și principiile statului unitar aveau la bază doctrina responsabilității ministeriale, atunci în perioada actuală aceste lucruri s-au schimbat dramatic. Este cert că rolul Guvernului ca instituție decizională nu a fost diminuat în totalitate. Dar, în același context, modelul Westminster nu ține pasul dezvoltării complexe a sistemului politic și al relațiilor sociale și administrative care se dezvoltă în ritmuri foarte dinamice. [10] De obicei, se consideră ca într-un stat unitar, cum este și Republica Moldova, puterea este centralizată. Însă impactul dezvoltării constante a societății civile, al instituțiilor care întrețin relații cu statul, este evident. Necesitățile instituțiilor și ale cetățenilor cresc și relațiile devin tot mai complexe pe zi ce trece.

Această realitate este determinată inclusiv de creșterea gradului de implicare a sectorului privat în dezvoltarea și furnizarea serviciilor necesare cetățenilor și participarea strategică în procesul de luare a deciziilor la toate nivelurile posibile. Teoria politică a consolidat din perspectiva legală principiul centralismului puterii, Guvernul fiind centrul de putere acolo unde ia naștere decizia, se dezvoltă și, în final, este implementată. Însă teoria administrației publice vine cu o nouă abordare a rolului guvernului, ea fiind diferită: *anume im-*

plicarea unui număr mai mare de cetățeni, prin instrumente legale, în procesul decizional poate asigura consolidarea democrației într-un stat sau altul, sigur cu respectarea principiului reprezentativității puterii. Dacă ne referim la Guvernul de coaliție, atunci produsul final al procesului politic și al interacțiunii dintre actorii politici trebuie să fie decizia luată în unanimitate pentru realizarea programului de activitate care include subiectele de politică internă și externă, inclusiv strategia de dezvoltare pentru o anumită perioadă de timp și este expresia unei viziuni comune a diferiților actori politici implicați în proces.

Guvernul Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor sale, se ghidează de programul de guvernare, acceptat de Parlament. Este un program de activitate obligatoriu care trebuie realizat. Guvernul este considerat o instituție cardinală și esențială a executivului și are trei dimensiuni care îl caracterizează: a) Guvernul este un organ central al administrației publice – Constituția Republicii Moldova abilitază Guvernul cu atribuția de a exercita conducerea generală a administrației publice, ceea ce înseamnă, de jure și de facto, că nicio structură a administrației publice, fie aceasta locală sau centrală, numită sau aleasă, nu se poate eschiva de la „veghea” guvernamentală, după cum menționează V. Popa în lucrarea „Autoritățile publice ale Republicii Moldova” [12]; 2) Guvernul este un organ cu competență materială generală; 3) Guvernul este un organ colegial. [8]

În Republica Moldova rolul Guvernului rămâne a fi primordial și, deseori, cetățenii văd în Prim-Ministru și Cabinetul de Miniștri unica putere care are competențele necesare pentru a soluționa problemele existente în societate. Rezultatele Barometrului Opiniei Publice (BOP) din 2013 arată că încrederea cetățenilor din Republica Moldova în Guvern este mai mare ca încrederea în Parlament. Dar și acest rezultat se referă la calificativul de „oarecare încrede-

re". [13] Per ansamblu, încrederea în instituțiile politice ale statului este una foarte joasă, datorită crizelor politice și nivelului scăzut de transparență a actului decizional. Juridic, Guvernul are dreptul la inițierea proiectelor legislative, adoptarea de hotărâri pentru aplicarea acestora, monitorizarea ca toate autoritățile administrației publice să acționeze cu operativitate și profesionalism în respectarea Constituției și a legii. [7] Și dacă Guvernul joacă un rol important în organizarea și conducerea administrației publice centrale și locale, atunci joacă un rol important inclusiv atunci când ne referim la administrarea relațiilor cu instituțiile cu care întreține raporturi de coordonare și subordonare. În principiu, aceste relații sunt create și administrate în baza cadrului legal care stabilește clar rolul și modalitatea în care se lucrează și se comunică pentru realizarea activității Guvernului. În urma proceselor de transformare a societății la nivel național și a societăților la nivel global, relațiile dintre diferiți actori politici, dar și dintre instituțiile statului au suferit schimbări. La fel, a crescut calitatea acestora și nevoia de a redimensiona modalitățile de interacțiune. Tot mai multe competențe au fost transferate administrațiilor publice locale, astfel crescând rolul cetățenilor în participarea colectivă la treburile publice. Toate aceste transformări au favorizat dezvoltarea unei noi teorii despre rolul Guvernului în procesul decizional și rolul cetățenilor, care prin

intermediul administrației publice locale pot juca atât rolul de utilizatori ai puterii politice, cât și de furnizori de putere politică și administrativă. Nu întâmplător, în literatura de specialitate, relațiile politice și administrative sunt definite prin prisma factorului de interes (economic, politic, social etc.) și, în mod special, prin prisma factorului de putere (politică, administrativă, economică, corporativă).

În concluzie, constatăm că, grație acestor transformări pe dimensiunea relațiilor politice și administrative, însuși actul de guvernare a suferit modificări când este relaționat cu puterea politică. În context, procesul de guvernare este privit prin prisma a patru abordări moderne, care ar fi: un Guvern mai mic, cu putere descentralizată și cu responsabilități delegate; Guvernul modern trebuie să aibă viziune globală și flexibilitate destulă pentru a lua decizii strategice; Guvernul trebuie să fie responsabil și credibil în fața propriilor cetățeni și pe arena internațională; Guvernul trebuie să fie echitabil în relațiile cu sine și cu cetățenii care l-au investit cu încredere. Din aceste principii pot fi deduse calitățile definitorii ale relațiilor politice și administrative determinate de rolul guvernelor de coaliție. Cu cât este mai echitabil Guvernul, cu atât mai bune și eficiente sunt relațiile cu cetățenii și cu societatea civilă. La fel este și în raport cu autoritățile autonome ale administrației publice centrale, cu serviciile desconcentrate și descentralizate.

BIBLIOGRAFIE

1. English dictionary extras, din <http://www.collinsdictionary.com/> dictionary/english/coalition-government la 3 octombrie, 2012.
2. *What is a Coalition Government* // extras din [http://wiki.answers.com /Q/What_ is _Coalition _government](http://wiki.answers.com/Q/What_is_Coalition_government) la 7 octombrie, 2012.
3. *Coalition Agreement for Stability and Reform, May 2010* // [https:// www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78978/coalition-agreement-may-2010_0.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78978/coalition-agreement-may-2010_0.pdf) extras din 9 octombrie 2013.
4. Woodrow Wilson, *The study of Administration Essay* // Political Science Quarterly,

July 1887, extras din <http://www.heritage.org/initiatives/first-principles/primary-sources/woodrow-wilson-on-administration> la 26 octombrie, 2013.

5. Jean Rivero, *Droit administratif*. Paris, Dalloz, 1987, p.15.

6. *Dicționar al limbii române online* // extras din <http://dexonline.ro/definitie/guvernare> extras din 18 martie, 2013.

7. *Legea cu privire la Guvern nr. 64 din 31.05.1990*.

8. *Constituția Republicii Moldova. Comentariu* // http://www.constcourt.md/public/files/file/informatie_utilita/Comentariu_Constitutie.pdf extras din 9 octombrie, 2013.

9. P.G. Bjork, H.S.H. Johansson, *Towards governance theory: in search for a common ground*. //Department of Bussiness and Public Administration, Mid Sweden University, p. 45.

10. G. Stoker, *Governance as theory: five propositions* // Blackwell Publishers, 108, Cowley Road, Oxford. -1998, p. 17.

11. D. Osborne, T. Gaebler, *Reinventing government*. Addison-Wesley Publ. Co., 1992, p. 427.

12. V. Popa, *Autoritățile publice ale Republicii Moldova. Compendiu privind structura, organizarea și funcționarea lor*. Chișinău: TISH, 2004, p. 45.

13. *Barometrul de Opinie Publică, aprilie 2013*, extras din http://www.ipp.md/public/files/Barometru/BOP_aprilie_2013_Final.pdf la data de 2 noiembrie 2013.

Prezentat: 15 noiembrie 2013.

E-mail: nighinaa@gmail.com